

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра хореографічного мистецтва**

**ВИКОРИСТАННЯ ФОЛЬКЛОРНО-ЕТНОГРАФІЧНИХ
ТРАДИЦІЙ СЕРБСЬКОГО НАРОДУ У НАРОДНО-СЦЕНІЧНІЙ
ХОРЕОГРАФІЇ**

**Кваліфікаційна робота (проект)
Пояснювальна записка**

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 16-431 гр.
Спеціальності 024 Хореографія
Освітньо-професійної (наукової)
програми Хореографія
Пахомська Олена Андріївна

Керівник кандидатка педагогічних
наук, доцентка Терешенко Н.В.
Рецензент директорка народного
театру «Ритми планети», заслужений
працівник культури України
Пак І.О.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ	6
1.1. Фольклорно – етнографічні традиції сербського народу	6
1.2. Використання фольклору Сербії у народній хореографії.....	9
РОЗДІЛ 2. ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ	11
2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору.....	11
2.2. Графічні таблиці твору та опис хореографічного тексту.....	14
2.3.Сценографія.....	24
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28
ДОДАТКИ	30
Додаток А.....	30
Додаток Б.....	31
Додаток В.....	32
Кодекс академічної доброчесності	

ВСТУП

Кожен з нас хоче зрозуміти народ, побачити його в правдивому світлі і справедливо судити про нього, у такий момент ми не можемо задовольнятися лише інтересом до «останніх новин» на сторінках газет, - треба зазирнути в його історію, спробувати зрозуміти спосіб організації його праці і господарювання, вивчити склад його характеру і таланту його душі, вдуматися в його культуру, збагнути його релігію і благочестя [1].

У кожного народу є своя культура, і одна з частин культури це звичаї та традиції. У кожного народу вони свої, і мають свою особливість. Звичай - є вираженням традиції. Це загальноприйнятий порядок, правила, які здавна існують у громадському житті й побуті якого-небудь народу. У свою чергу традиції - це елементи культури, що передаються від покоління до покоління і зберігаються протягом тривалого часу.

У нашій кваліфікаційній роботі ми зацікавилися сербськими звичаями та традиціями. У Сербії закономірності існування і взаємовідносин людей особлива, як і в інших країнах світу. Звичайно сербські звичаї будучи слов'янськими, також увібрали в себе деякі балканські та фракійські обряди. Особливістю сербських звичаїв в цілому є сильний вплив сербської православної церкви, яка прийняла велику кількість дохристиянських обрядів. У зв'язку з цим багато сербів не поділяють традиції народні та церковні, вважаючи це єдиним цілим.

Сербський фольклор - збірна назва творів сербської народної творчості, які передавалися з покоління в покоління у вигляді пісень або сказань. В основі сербського фольклору лежать, як традиційна слов'янська міфологія дохристиянських часів, так і православна християнська культура. Свою особливість фольклору серби також показують у танках. Свої народні танці вони пов'язують з звичаями, традиціями, та святами, завдяки цієї багатій палітрі сербський народної має свої народні танці, такі як: танець «Коло», «Колида», «Крсиниця», «Додола», та інші [2].

Сербський стиль в народній музиці створювався такими композиторами, як Й. Марінкович, С. Мокраняц, П. Костич, Б. Йоксимович, С. Христич, П. Коньовичі і ін. Хореографічну палітру у Сербії створили такі хореографи як, Братислав Грбич, Десанка Деса Орчеві учасниця Національного ансамблю народних танців та пісень «Коло», одна з поціновувачів сербської фольклорної хореографії, проповідниця та вчитель традиційних танців [3].

Актуальність теми - полягає в тому, щоб дослідити танцювальну лексику саме Сербського народного танцю.

Мета дослідження - обґрунтування впливу фольклорно – етнографічних традицій сербського народу на формування народно – сценічної хореографії.

Завдання:

1. Розглянути фольклорно – етнографічні традиції сербського народу.
2. Вивчити ідейні аспекти відображення традиції сербського народу у хореографічній композиції.
3. Обґрунтувати композиційно-архітектонічну будову твору.
4. Створити графічну таблицю твору та описати хореографічну композицію «Вечірні свечаності»
5. Розробити та охарактеризувати сценографію твору.

Об'єкт дослідження - фольклорно – етнографічні традиції сербського народу.

Предмет дослідження – лексика сербського народного танцю у народно – сценічній хореографії.

Структура - робота складається із вступу, двох розділів, відповідних підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Методи дослідження - в роботі ми використали метод збору інформації, вивчення джерел, метод аналізу, метод спостереження, роз'яснення та показу

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ВЕЧІРНІ СВЕЧАНОСТІ»

1.1. Фольклорно – етнографічні традиції сербського народу.

Сербський народ у минулому займалися в основному сільським господарством - землеробством (головним чином зернові), садівництвом (особливе місце зберігає вирощування слив), виноградарством. Важливу роль грали скотарство, свинарство. Займалися також рибальством, полюванням. Значного розвитку набули ремесла - гончарство, різьблення по дереву і каменю, ткацтво (в тому числі і килимарство, переважно безворсове), вишивка і т.д. [4, с. 928]

Сербський фольклор - в основі сербського фольклору лежать як традиційна слов'янська міфологія дохристиянських часів, так і православна християнська культура (з часів звернення Сербії в християнство і перекладу священного писання Кирилом і Мефодієм на слов'янські мови). Сербський фольклор привертав увагу безлічі письменників і діячів культури Європи: літературні твори перекладено багатьма мовами світу, на їх основі створені безліч інших творів англійської, німецької, французької, польської, російської літератури і літератури інших країн і народів.

Сербські народні пісні виконуються на один або два голоси протяжно, хоча є і хоровий спів. Існують сільські і міські народні пісні. Музичні інструменти - бубни і турецькі барабани, різні сопілки (в тому числі кавал), мандоліни і гуслі. Сербський стиль в народній музиці створювався такими композиторами, як Й. Марінкович, С. Мокраняц, П. Костич, Б. Йоксимович, С.Хрїстич, П.Коньовичі і ін. Поширюються скрипка, гармоніка та духові інструменти, хоча також відомі волинка, дудка і сопілка.

У Сербії популярний круговий танець коло, хоча є безліч сольних і парних танців. У 1948 році в Сербії налічувалося 1668 різних танців. Зустрічаються обрядово-магічні танці (додола, Лазарица, Коліда, крсніца), танці з мімікою (пауні, Бібера), старі танці (троянац, джурджевка, ослиця), моравац, вратянка, ушест і багато інших. Після Народно-визвольної війни з'явилися кілька нових різновидів коло, засновані на старих боснійських і чорногорських танців, під які виконуються партизанські пісні. Коло танцюється під акомпанемент акордеона або під ритм ніг [5].

Сербська культура багата на свята та обряди. Багато з них мають язичницьке коріння. Найбільш значимі для сербів свята: Божич, Хресна слава, Видовдан, Джурджевдан, Воскрес.

Хресна Слава є одним з головних сімейних подій у сербів. Він відзначається як свято святителя - захисника сім'ї. Його традиційно проводять в будинку батька. У кожній сербській сім'ї є свій святий, який переходить по батьківській лінії. Дівчина, яка вийшла заміж, святкує Славу чоловіка. У цей день запрошують гостей, ходять до церкви. Священик поливає принесений хліб вином, розламає його разом з господарем.

Божич - улюблене зимове свято в Сербії. У Росії його аналог - коляда. Його відзначають відразу після Святвечора, 7 січня. У цей день проводиться обряд Бадняка (поліно). Поліно намазують медом, обсипають пшеницею і кладуть у вогнище. Там воно горить весь вечір. Ритуал спалення поліна означає перехід від старого року до нового. На площах розводять багаття і спалюють гілки. Коли стемніє, діти ходять по домівках, співаючи пісні і збираючи солодощі (колядують).

Воскрес, або Великдень - аналог Пасхи. Цього дня красять яйця, обмінюються ними, запрошують гостей. В окремих районах південної Сербії яйця фарбували в чорний колір, позначаючи так печаль по розп'яття Христа. Також зберігся язичницький звичай із застосуванням

яєць. Потрібно знайти мурашник і покласти яйце в середину. Цей ритуал повертає багатство і успіх.

Джурджевдан святкується в перший день літа (у росіян це Юріїв день). Лікарські рослини, зібрані на Джурджевдан, мають магічну силу. Їх застосовують для лікування різних хвороб, розкладають будинку, в загонах для худоби для захисту від будь-яких нещасть. Також в цей день робили вінки з квітів, збирали росу, ворожили на травах.

Видовдан - день святкування Віда (Віта). Це святий, що спускає на землю град. Після святкування Видовдан сонце завершує річний коло і повертається до зими (так як дні йдуть на спад). У ніч на Видів день палять багаття, які вважаються священними.

Язичницькі вірування залишили великий слід в культурі сербів. У цього народу збереглося безліч старовинних обрядів. Деякі з них задоволені цікаві: Полазник, додола, запис.

Полазник - це людина, яка першою прийшла в гості на різдво (вранці). Вважалося, що якою є людина, таким і буде наступаючий рік. Він оголошувався божественним, так як робив важливі ритуали в домі. Полазника пригощали, поступалися місцем у вогню. Він повинен був поворохнути Бадняка, щоб залучити в будинок щастя. Гостю давали міцну гілку, і він бив по вугіллю, намагаючись, щоб іскор вийшло якомога більше. Кожна іскорка символізувала гроші, удачу, матеріальне благополуччя.

Додолу здійснювали з метою викликання дощів. Це необхідно для того, щоб насадження не відчували браку вологи і давали хороший урожай. Обряд відбувається в літній період між Юр'єв днем (6 травня) і Петровим (29 червня). Для здійснення дії знаходять дівчинку, яка є або сиротою, або останньою дитиною в сім'ї (додолу). До неї приєднуються ще кілька дітей. Їх прикрашають зеленими гілочками, на голову надягають вінки з трави. Діти обходять всі будинки в селі. Потім виконується танець під пісенний супровід. Селяни беруть відра з водою і

обливають Додолу - імітується дощ. Після цього дітям дають подарунки і солодоці.

Запис - обряд поклоніння дереву з метою захисту врожаю від негоди. Він бере початок в давньослов'янської культури. Існували священні гаї, в яких люди збиралися для спілкування. Їх не можна було рубати на дрова, збирати хмиз. У селі вибиралося головне дерево з великим стволом, зване «запис». Зазвичай це був дуб або в'яз, бук. На ньому вирізував хрест. Біля нього молилися, робили жертвопринесення. Якщо людина починала боліти, його одяг приносили під записи для зцілення [6].

1.2. Використання фольклору Сербії у народній хореографії

Танцювальна традиція в Сербії представлена різними стилями танців у країні. Як і в інших аспектах сербської культури, різні форми танців виникли в різних частинах Сербії, розвивалися відповідно до місцевих традицій, а також набували елементів з інших частин країни.

Сербські народні танці, коло включає багато різновидів. Найпопулярнішими танцями є Ужицьке коло та Моравац, потім, як і інші популярні танці - Коконьеште, Жикино коло та Враньянка. Ужицьке колесо (з Ужиця), Моравак (з Великої Морави), Коконьеште, Колесо Зіки, Враньянка (з Враня), Боярка (сербський благородний танець), Оро (сербський танець орла з Чорногорії та Герцеговини), Чачак [7].

Сербські народні танці стара традиція і сильний елемент в сербській культурі. Традиційні танці соціальної функції, в результаті чого громади і родини разом в різних важливих днів, таких як весілля, Різдво чи Великдень. Танці можуть бути частиною виконавського мистецтва (театр, тобто частина історичних подій) і суспільного життя. «Коло» традиційний колектив народного танцю, де група людей (як правило, кілька десятків), тримаючи один одного за руки або навколо талії, танець, в ідеалі по колу, звідси і назва. Традиційне «коло», сьогодні відрізняється

від того, яке танцювали п'ятдесят років тому. Імена, однак, не зазнали змін. Дух людей, найсильніший зачинатель всіх ідей в мистецтві, ніколи не буває нерухомий. Люди, безумовно, завжди будуть створювати своє мистецтво і включати в нього свою етнічну приналежність і відмінні риси.

Народні танці і пісні не є продуктом композиторів, вони були написані безпосередньо народом. Сербський фольклор різноманітний, якщо говорити про ритм, танцювальних кроків, способах танцю, музики і народних костюмах. Народні танці в Сербії дуже популярні. По всій країні діють сотні фольклорних ансамблів. У Сербії навіть є національний ансамбль «Коло», який представляє сербські традиції, звичаї і танці в країні і за кордоном. Весь ансамбль професійний, тобто фінансується з державного бюджету. Сербські народні танці, такі живі і ритмічні, завжди отримують перші нагороди на міжнародних фестивалях народних танців [8].

Усі традиції передаються з вуст в уста, і завдяки цьому зараз на сцені ми можемо побачити усю палітру традиції, як сербського народу так і інших народів. Взагалі увесь народно-сценічний танець побудован на традиціях, ось наприклад як танець «Коло», цей танець танцювали, і жінки, і чоловіки різного віку, на кожному святі чи гуляні, нічого важкого треба тільки повторювати рухи за сусідом, щоб разом рухатись по колу та встигати за музикою, адже темп швидкий. Але зараз ми можемо побачити танець «Коло», як постановку «великих» балетмейстерів. Цей традиційний танок удосконалили чіткими рухами та більшістю малюнків, але балетмейстер зберігає усю енергію, настрій та традиційність танцю.

Завдяки нашим предкам, які зародили та передали для нас багато традиції, ми можемо спостерігати за чудовими постановками, які передають відчуття зацікавленості, гордості та поваги до традиції свого народу, та інших народів.

РОЗДІЛ 2.

ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ВЕЧІРНІ СВЕЧАНОСТІ»

2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору

«Балетмейстр – це художник музично-танцювальної дії. Його творчість індивідуальна, у багатьох випадках інтуїтивна. Існують основні технологічні принципи та прийоми балетмейстерської майстерності. Вони відпрацьовані багатьма поколіннями хореографів і перевірені часом. Їх необхідно знати та вміти ними користуватися ... Кожний аспект навчання балетмейстерському мистецтву, підпорядковує багато питань теоретичного, методичного, технологічного плану» [9, с. 4].

Композиційно-архітектонічна побудова твору розроблена за навчальним посібником «Мистецтво балетмейстера» А.Є.Рехліцька [10, с. 84-93].

Назва частини	Кількість тактів	Зміст
Експозиція	8 тактів	Дівчата збираються на вечірні свечаності, спілкуються між собою, вони чекають ще своїх подружок.
Зав'язка	8 тактів	На сцені з'являються хлопці, вони помічають дівчат, та починають до них залицятися, та запрошують на вечірню свічанку.
Розвиток дії	74 такти	Кожен хлопець та дівчина знаходять для себе пару, і тільки одна дівчина була трохи вередливою, вона дуже хотіла потанцювати з парубком,

		<p>але вона вирішила трохи його подразнити та одразу не погодилась, але хлопцю вона дуже сподобалась і він не збирався відступати, і ось вона все ж таки погодилась. Усі пари спілкуються між собою.</p> <p>Дівчата вирішують похизуватися перед хлопцями, показати які вони гарні, хлопці в свою чергу теж вирішують показати які вони вправні парубки. Усі танцюють та хизуються один перед одним.</p>
Кульмінація	16 тактів	Хлопці вирішують усе брати в свої руки, та закружити дівчат у танці, дівчата погоджуються, та танцюють разом з хлопцями. Усі разом вони танцюють поки на вулиці не починає темніти.
Розв'язка	2 такти	Коли настав вечір, хлопці провели своїх дівчат додому.

Ідейно-тематична основа композиції.

Тема: молодіжні сербські свечаності.

Ідея: розкрити для глядача народні традиції, фольклор та звичаї Сербського народу.

Надзавдання: показ спілкування людей жіночої та чоловічої статі.

Наскрізна дія: взаємовідносини дівчат та хлопців.

Конфлікт: між дівчатами та хлопцями, які хизуються один перед одним.

Танцювальна форма: масова форма.

Танцювальний жанр: побутовий.

Лібрето.

Сербські молоді дівчата зібралися на вечірні свечаності, вони сиділи спілкувалися, їх помітили хлопці, і вирішили приєднатися до них, адже усім разом веселіше. Кожен парубок та дівчина обрали собі пару, і тільки одна дівчини вирішила трошки повередувати, не погоджувалась на танок з хлопцем. Але парубок був дуже мужнім і все таки вмовив її на танок.

Дівчата вирішили похизуватися перед хлопцями, и показати які вони гарні та умілі, а хлопці не розгубившись показали дівчатам, які вони мужні та, як гарно танцюють.

Усі вони танцювали та веселилися, поки на вулицю не опустилися ніч. І ось дівчатам вже час додому, звичайно ж мужні хлопці провели дівчат додому, після таких свечанок, завжди є бажання зустрітися ще і ще.

Характеристика хореографічних образів.

Головна героїня: вередлива, хитра, хизувата.

Головний парубок: мужній та впертий, адже він дуже хотів саме цю дівчину запросити на танок.

Дівчата : хитруваті, та дуже грайливі з хлопцями.

Хлопці: мужні, та трошки наївні, адже заради дівчат вони готові на все, аби вони з ними танцювали.

Аналіз музичного супроводу

Для сербської народної музики, як і для музики багатьох народів Балкану, характерний діапазон в обсязі кварта або квінти, досить складна метрика (наприклад, складовою повторюється метр 7/8, 9/8 і 13/16 ; часто мінливий і іноді взагалі відсутній метр). У вокалі використовується двохголосний або багатоголосний спів. Народні інструменти використовуються переважно для акомпанементу при співі і рідко - для самостійного виконання. На сербську народну музику істотно вплинули

візантійська і східна (особливо турецька) музика, на музику Воєводини - угорська, хорватська і австрійська [11].

У сербській народній музиці використовують такі інструменти, як: сопілка, флейти, роги, труби, лютні, псалтери, барабани і тарілки [12].

Музичний матеріал, який використаний в хореографічній композиції по змісту відповідає хореографічному твору.

Музика «Сербський народний танець».

Лад – мажорний.

М/р – 2/4.

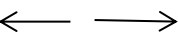

Темп – швидкий.

Кількість тактів – 140.

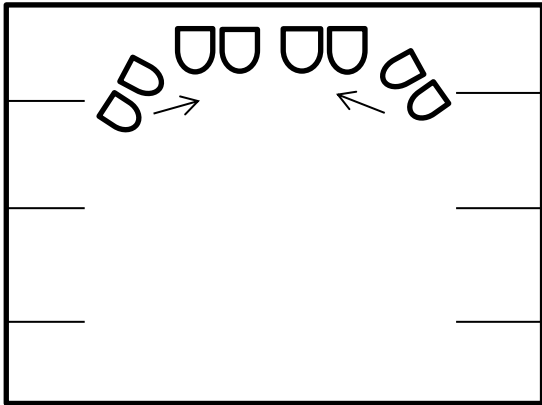
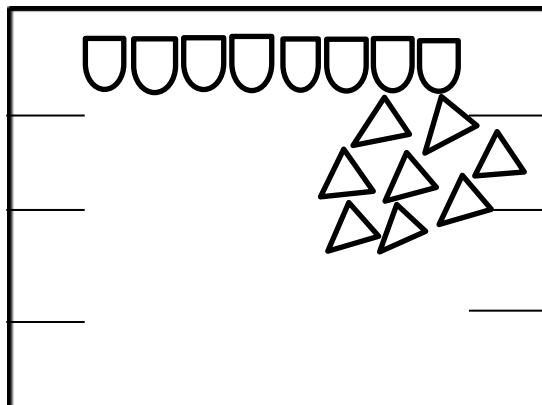
Хронометраж – 3:40 хвилин.

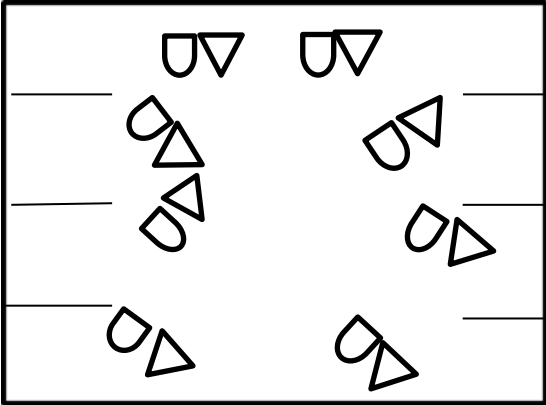
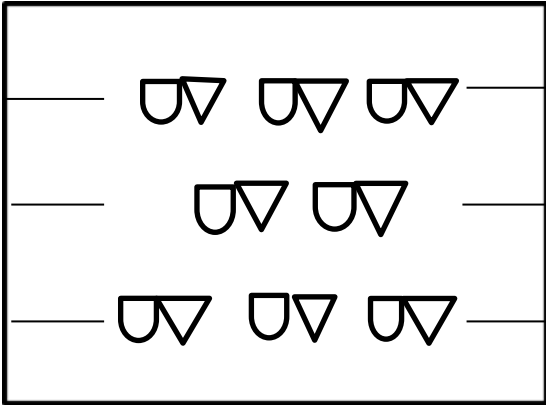
2.2. Графічні таблиці твору та опис хореографічного тексту

Умовні позначення:

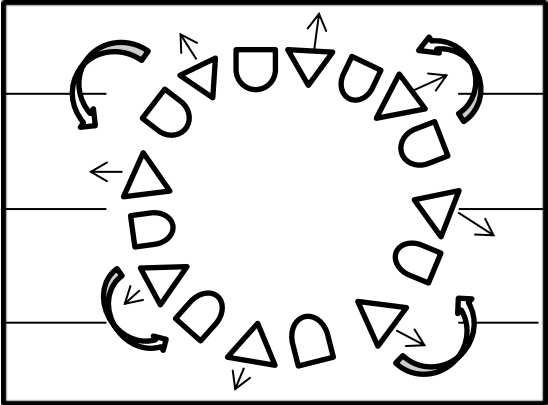
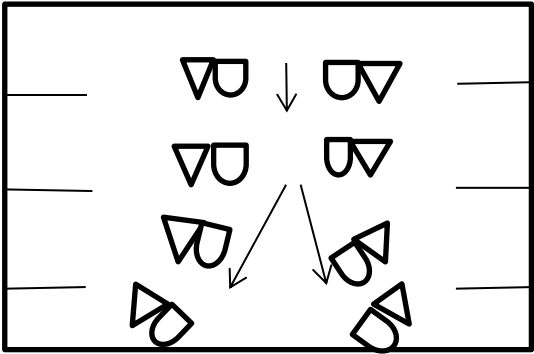
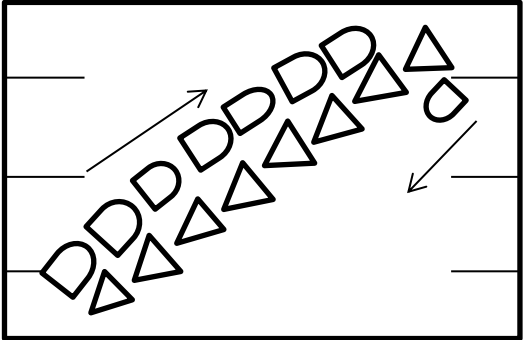
- Дівчата
- Хлопці
- Напрямок руху
- Рух по колу

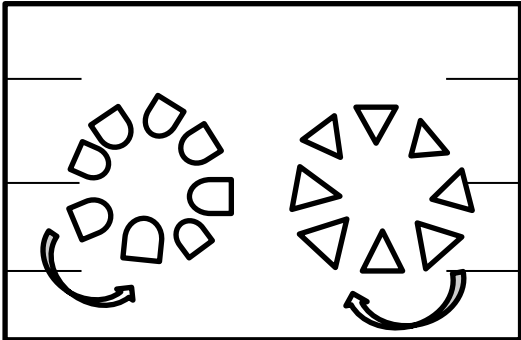
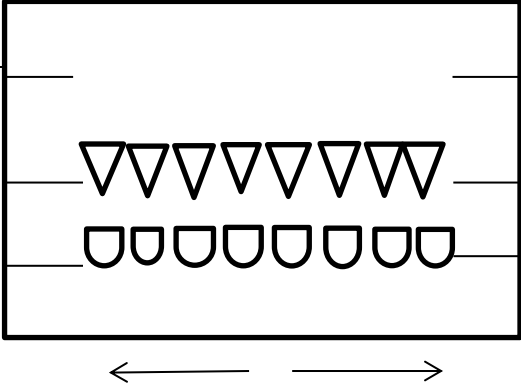
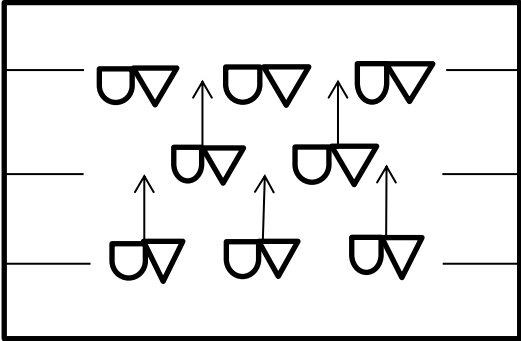
Архітектоніка	Малюнок танцю	Кількість тактів в	Хореографічний текст

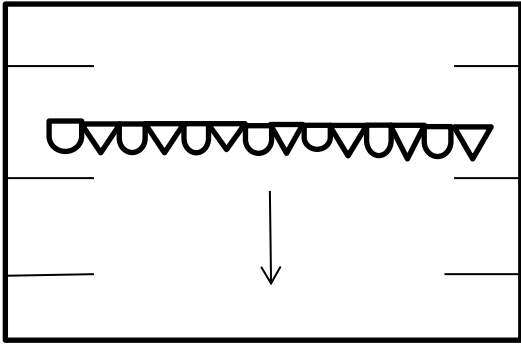
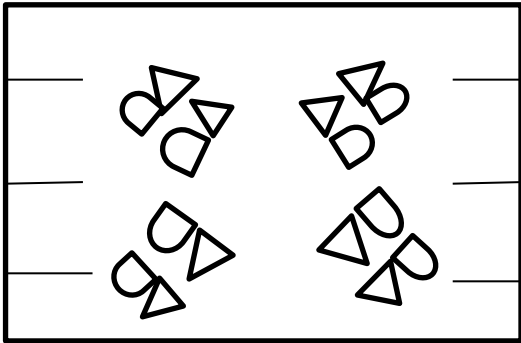
Експозиція		1-4	4 дівчини сидять на лавці, інші дівчата виходять з двох куліс, звичайним кроком, та приєднуються до сидячих дівчат.
		5-8	Усі дівчата сидять на лавці, на сцені з'являються хлопці.

Зав'язка		9-12	<p>Кожен хлопець та дівчина знайшли собі пару та спілкуються один з одним.</p>
		13-16	<p>Дівчата та хлопці парами виходять у малюнок, та танцюють комбінацію №1</p>

Розвиток дії		<p>17-34 Дівчата та хлопці розходяться по різні боки, виконуючи комбінацію №2(для хлопців і дівчат різна).</p> <p>Після чого вони хизуються один перед одним, дівчата виконують комбінацію №3, хлопці комбінацію №4</p>
		<p>34-43 Пари повертаються на лінії, на свої місця та виконують комбінацію №5, на останній такт парами розкручуються на коло.</p>

	44-57	<p>По колу виконують комбінацію №6. На останній такт комбінації хлопці виходять с кола, дівчата залишаються на місці.</p>
	58-65	<p>З кола хлопці та дівчата по парам розходяться, основним кроком сербського танцю, на діагональ.</p>
	66-81	<p>Побудувавши діагональ, хлопці сідають в коліно дівчата по діагоналі рухаються комбінацією № 7. Після чого хлопці та дівчата основним кроком переходять на інший малюнок.</p>

	82-107	Хлопці та дівчата знаходяться у різних колах, та виконують комбінацію №8 (у кожного окрема) та комбінацію №9.
	108-122	Виходять у дві лінії, перша дівчата, друга хлопці. Дівчата виконують комбінацію №10, та розходяться на дві сторони, та їдуть до лавки. Хлопці виходять вперед комбінацією № 11.
	123-132	Хлопці забирають дівчат, та усі разом танцюють комбінацію №12. Після чого парами рухають назад в одну лінію.

		133-138	Однією лінією усі виконують комбінацію № 13.
Розв'язка		139-140	Усі розходяться по парі, за куліси.

Комбінації хореографічної композиції.

Комбінація №1

На затакт: дівчина розкручується та робить поворот під рукою хлопця.

1-2 такти: зіскок на одну ногу, друга зігнута біля коліна, з тим витягуючи зігнуту ногу, корпус повернути до ноги.

3-4 такти: переступи в demi plié на опорній нозі, працююча нога попереду на п'ятці.

Комбінація №2 (дівчата)

1-3 такти: три підскоки на праву ногу.

4-6 такти: дрібні переступання з закінченням у demi plié, одна нога біля коліна, рух виконується з поворотом таза вправо чи вліво.

7-8 такти: один підскок, та подвійний притуп.

Комбінація виконується 2 рази.

Комбінація №2 (хлопці)

1-2 такти: два приставних кроку.

3-4 такти: два кроки назад через зігнуте коліно, та з нахилом корпусу вперед.

5-6 такти: повторити 1-2 такти.

7-8 такти: крок с вихилясом через grand battement.

Комбінацію повторюємо 2 рази.

Комбінація №3

1-2 такти: два переступання з ногою у перед на п'ятці, корпус трохи нахилений до ноги.

3-4 такти: 2 кроки назад через passé у випад на demi plié.

5 такт: зіскок на одну ногу, друга зігнута коліно к коліну.

6-7 такти: перескок через ногу, та soutenu.

Комбінація №4

1 такт: крок с вихилясом.

2 такт: крок з викидом рівної ноги та забиранням її коліном до коліна, корпус відвернути від ноги.

3 такт: крок навхрест.

4 такт: ключ.

5 такт: два голубця у сербському характері.

6 такт: зробити (томбе) та забрати ногу на sou-de-piet, та вийти у випад, нога на п'ятці.

7 такт: soutenu.

8-10 такти: три присядки по IV позиції та ноги на півзігнуті виводити у бік.

11 такт: перескок з притупом.

Комбінація № 5

1 такт: через перескок нога вибивається вперед на п'ятку(дівчата та хлопці виконують комбінацію дзеркально один одному).

2 такт: вперед ногою робимо flic та розвертаючи корпус згинаємо коліно.

3 такт: перестрибнути на іншу ногу та повертаючи корпус витягнути ногу вперед.

4 такт: робимо шість чосанок.

5-6 такти: крок на ногу та стрибок на опорній нозі, працююча приходить на умовне *cou – de – pied*, рух робимо два рази.

7 такт: робимо два дрібні переступання зі сторони в сторону у *demi plié*.

8 такт: робимо випад від один одного і хлопець переносить дівчину з одної сторони на іншу.

9 такт: з нахиленим корпусом та тримаючи один одного за талію пари кружляють та переходять у коло.

Комбінація № 6

1-3 такти: робимо три кроки з стрибком та виходом на п'ятку.

4-6 такти: робимо потрійний притуп та зігнуто ногу, коліном к коліну, виводимо назад, затим вперед і знову назад.

7 такт: крок з кола та стрибок на опорній нозі. Працююча в *tirbouchon*, руки над головою роблять хлопок.

Комбінація по колу повторюється 2 рази.

Комбінація № 7

1 такт: на стрибку нога виходить у перед на 45 градусів.

2 такт: колупалка в повороті.

3-4 такти: 2 *pirouette* у *demi plié*, нога не виворітна *passé*.

Комбінацію повторюємо 4 рази.

Комбінація № 8 (дівчата)

1-2 такти: кроки через *passé*.

3-4 такти: 2 зіскоки з ногою на *passé*.

5-6 такти: чосанка.

7 такт: зіскок, нога виноситься на п'ятку.

Комбінація повторюється 2 рази.

Комбінація № 8 (хлопці)

1-2 такти: 2 кроки назад з виносом ноги через passé.

3-4 такти: 2 підскоки з ногою в attitud.

5 такт: стрибки навколо себе з ногою в attitud.

6 такт: стрибок під жатими ногами.

Комбінацію повторити 2 рази.

Комбінація № 9

1-2 такти: 2 приставних кроки у сторону.

3-4 такти: 2 підскоки з ногою в tirbouchon.

5-7 такти: крок з ногою на sou – de – pied.

Комбінація повторюється 2 рази.

Комбінація № 10

1 такт: 2 підскоки з ногою на sou – de – pied.

2 такт: 2 pas de bourré.

3 такт: чосанка.

4 такт: 2 хлопка з переходом з ноги на ногу.

5 такт: стрибок через під жаті ноги та поворотом обличчям до центру.

Комбінація № 11

1-2 такти: 4 кроки вперед з п'ятки.

3 такт: стрибок на пів пальцях у demi plié та з закінченням у другу позицію.

4 такт: нога з зігнутого положення витягується та робимо потрійний притуп.

5-6 такти: нога з положення 45 градусів приходить на passé та робимо невеликий стрибок.

7-8 такти: 2 кроки у випад.

9-10 такти: робимо крок працюючою ногою за опорну ногу, та один ключ.

Комбінація № 12 (комбінація виконується дзеркально)

1-2 такти: рух з вихилясом ноги.

3 такт: потрійним притупом відвертаємося один від одного та забираємо ногу на *passé*.

4 такт: потрійним кроком повертаємося обличчям один до одного та через стрибок відкриваємо рівну ногу у перед.

5-6 такти: повторюємо рухи 3 і 4 тактів.

7-8 такти: нога через *cou – de – pied* переноситься назад, а інша виходить вперед на п'ятку, рух повторюємо 2 рази.

9 такт: дівчина робить *soutenu* під рукою хлопця.

10 такт: дівчина стрибає хлопцю на коліно з підігнутими ногами.

Комбінація № 13

1-3 такти: 3 високих тинка.

4-5 такти: два потрійних переступання у *demi plié* на пів пальцях з нахилом корпусу.

6 такт: дівчата роблять *flick* ногою та забирають її, з поворотом корпусу, коліном до коліна. Хлопці на *relevé* роблять поворот з дівчатами.

2.3. Сценографія.

До початку хореографічної композиції на сцену виносять реквізит (лавочку), яка стоїть на третьому плані сцени. Також на заднику сцени освітлює проектор, на якому зображена вибрана картинка до хореографічної композиції.

Світлова партитура.

На початку номеру, сцену освітлюють світлі, приємні кольори. Така палітра світла зберігається протягом усієї хореографічної композиції. У закінченні номеру, коли пари уходять помірно з сцени, світло починає поступово затемнятися, тим самим імітувати вечір, коли усі танцівники зійшли зі сцени, світло повністю гасне, імітуючи ніч.

Опис костюмів.

Сюжет та дії хореографічної композиції побудовані на традиційному народному сербському танці і тому оформлення сцени,

підбір реквізиту, сценічні костюми розроблені таким чином що би повністю відповідати усім канонам народності.

Дівчата одягнені у білі сорочки (кошуля), спідниці, коротка безрукавка (елек), на ногах туфлі, та поверх спідниці, обов'язковою деталлю костюму – домотканий багато орнаментів фартух (прегача, кецел).

Хлопці одягнені у білу сорочку, чорні штани, безрукавка яка не застібається, та широкий пояс на талії, на ногах чорні чоботи.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного нами дослідження та аналізу історичної та мистецької літератури, ми дійшли ряду певних висновків.

1. Розглянувши фольклорно – етнографічні традиції сербського народу можна сказати що, сербський фольклор побудован на традиції слов'янської міфології дохристиянських часів. Сербський фольклор привертав увагу безлічі письменників і діячів культури Європи: літературні твори перекладено багатьма мовами світу, на їх основі створені безліч інших творів англійської, німецької, французької, польської, російської літератури і літератури інших країн і народів.

Сербська культура багата на свята та обряди. Багато з них мають язичницьке коріння. Кожне свято для них має велике значення, як і у будь якого народу.

2. Вивчивши ідейні аспекти відображення традиції сербського народу у хореографічній композиції. Ми зробили висновки що, сербський народ як і багато інших народів, будували свою хореографію завдяки традиціям, які вибудувалися на святкуваннях свят, або просто на гуляннях. Люди збираючись на таких вечорах, просто повторювали один за одним, будь-які рухи, і саме через це зараз ми можемо побачити сербські народні танці на сцені, тільки у більш академічному виконанні.

3. Нами було створене лібрето хореографічної композиції, у якому було у повній мірі розкрито сюжет та ідею твору, зберігаючи загальний причинно-наслідковий зв'язок. По сюжету хореографічної композиції дівчата та хлопці, які хизуються один перед одним своїми уміннями та хлопці які залицяються до дівчат. Навкруги ранній вечір, але від усіх цих подій молодь не помічає, як настає ніч. Відповідно до поставлених нами завдань, була розроблена архітектоніка номеру.

4. Музичний матеріал було підібрано у відповідності з підбраною народністю, тобто сербська народна музика. Загальне виконання хореографічної композиції займає 3:40 хвилин.

5. В процесі дослідження нами було розроблено та охарактеризовано сценографію хореографічної композиції, яка включає в себе оформлення сцени, світлову партитуру, опис костюмів. На сцені присутній реквізит у виді лавки. Виконавці одягнені у сербський народний одяг. Розроблена нами сценографія повністю відповідає нашим потребам і дозволяє у повній мірі досягти емоційного та ідейного максимуму.

Завдяки усім цим умовам, на сцені повна атмосфера та характер сербського народу, завдяки світовим спец ефектам на сцені з імітовано ефект вулиці, та те як наступає темрява. Усі ці аспекти застосовані для того щоб вразити глядача, зацікавити та прикувати увагу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://proza.ru/2011/05/20/905>;
2. https://ru.wikipedia.org/wiki/Сербские_обычаи;
3. https://sr.wikipedia.org/wiki/Десанка_Ђорђевић;
4. Народы и религии мира: Энциклопедия / Гл. ред. В.А. Тишков. Редкол.: О.Ю.Артемова, С.А.Арутюнов, А.Н.Кожановский, В.М.Макаревич (зам. гл. ред.), В.А.Попов, П.И.Пучков (зам. гл. ред.), Г.Ю.Ситнянский. - М.: Большая Российская энциклопедия, 1998, - 928 с.: ил. - ISBN 5-85270-155-6;
5. https://ru.wikipedia.org/wiki/Сербский_фольклор;
6. <https://travelask.ru/articles/serby-narod-s-drevnimi-traditsiyami-i-shirokoy-dushoy>;
7. https://en.wikipedia.org/wiki/Serbian_dances;
8. <https://www.serbiaincoming.com/ru/magazine/serbian-traditions-national-folk-dance/>;
9. А.Є.Рехліцька. Мистецтво балетмейстера. - Херсон.: 2012. - 4с.;
10. А.Є.Рехліцька. Мистецтво балетмейстера. - Херсон.:2012. - 84-93 с.;
11. https://ru.wikipedia.org/wiki/Музыка_Сербии;
12. https://uk.jejakjabar.com/wiki/Music_of_Serbia#Serbian_folk_music;
13. Сербська та грецька художня музика: прикмет до історії західної музики, стор. 81, ст Книги Google;
14. Сербская музыка / Г. М. Шнеерсон // Музыкальная энциклопедия : [в 6 т.] / гл. ред. Ю. В. Келдыш. - М. : Советская энциклопедия : Советский композитор, 1973-1982. - (Энциклопедии. Словари. Справочники) - ISBN 5-94865-152-5.;
15. Коло // Большая советская энциклопедия : [в 30 т.] / гл. ред. А. М. Прохоров. — 3-е изд. — М. : Советская энциклопедия, 1969—1978. (рус.);

16. "kolo" (2009). Encyclopædia Britannica. Retrieved March 26, 2009.;
17. Володимир Мутавджич (2005). Народні плесові Сербії: практикум педагогічної практики;
18. Тихомир Р. Джорджевич (1907). Сръбські народні ігри;
19. Драгослав Джаджевич (2006). Народні ігри североісточні Сербії;
20. Культурно-просвітній сабор. ISBN 978-86-80825-62-5.

ДОДАТКИ

Додаток А

Ескізи сценографічного оформлення

Ескіз до хореографічної композиції.

Ескізи костюмів дівчат та хлопців

